

Druhý vatikánský koncil

Co je to vlastně koncil?

„Ekumenický koncil je shromážděním všech vyšších **nositelů jurisdikce** za účelem výkonu nejvyšší učitelské a zákonodárné moci společně s papežem a pod jeho vedením.“

„Parlament univerzální církve“ – mohlo by se zdát. Koncil je však vším jiným, jen ne parlamentem.

Důvody:

- členové koncilu nejsou voleni, ale stávají se jimi na základě své funkce.
- neřídí osudy církve stále – scházejí se jen za velmi zvláštních příležitostí (velmi často v rozmezí několika staletí)
- nevolí si svého nejvyššího předsedajícího.

Druhý vatikánský koncil byl **jedenadvacátý ekumenický koncil (1962-1965)**, vyhlášený nečekaně **Janem XXIII.** 25. 1. 1959 v římské bazilice sv. Pavla za Hradbami a svolaný 25. 12. 1961 a zahájen 11. 10. 1962 v bazilice sv. Petra v Římě za přítomnosti papeže a 2540 koncilních otců (z 2908 oprávněných k účasti). Koncilu předsedala rada složená z deseti kardinálů.

Koncilu se účastní:

patriarchové, primasové, metropolité, arcibiskupové, biskupové, opati, generální představení mnišských kongregací (benediktini, cisterciáci) a generální představení tzv. exemptních řádů, tj. takových, které podléhají přímo Římu a ne biskupovi (františkáni, jezuiti, dominikáni).

Českoslovenští biskupové

Koncilu se zúčastnili i biskupové z komunistických zemí, československá vláda povolila vycestovat biskupu Tomáškovi a dvěma slovenským biskupům – do hábitu se však mohli převléci až v letadle.

Církev v 60 letech žije ve světě, v kterém ztrácí svoje tradiční postavení a který vzpomíná ze dvou válek a je rozdělený na dva nepřátelské bloky. Církev je v tomto světě málo aktuální a neatraktivní pro moderního člověka. Jan XXIII si uvědomuje, že Církev by měla „otevřít okna“ modernímu člověku, „vyjít z ulity“. Nosnou myšlenkou bylo tzv. „**AGGIORNAMENTO**“ (zdnešnění). Všeobecně se však snažili o : **NÁVRAT K JEDNOTĚ KŘESŤANŮ.**

Jan XXIII.

Vlastním jménem **Angelo Giuseppe Roncalli** se narodil 25. listopadu roku 1881 v Sotto il Monte v provincii Bergamo v severní Itálii. Papežem byl jmenován 28.10.1958 a jeho pontifikát je jedním z nejvýznamnějších v moderních dějinách katolické církve. I když trval jen necelých pět let a nebyl příliš bohatý na encykliky, vyznačoval se řadou změn. Nový papež začal rychle doplňovat kardinálské kolegium a za první dva roky svého pontifikátu jmenoval 43 nových kardinálů, čímž jejich počet poprvé přesáhl množství stanovené roku 1586 na 70. Do jejich počtu přijal prvního Japonce a černého Afričana. Především se staral o mezinárodní složení kardinálského sboru.

Tři měsíce po svém nástupu oznámil své rozhodnutí svolat v nejbližší době římský synod a všeobecný koncil. Římský synod měl být svolán, aby posoudil stav záležitostí církve v Itálii. Všeobecný koncil, jak řekl Jan XXIII, měl tři hlavní cíle:

a) podporu a rozvinutí katolické víry

b) obnovu křesťanského života

c) přizpůsobení církevní kázně požadavkům moderního života

Ještě před zahájením koncilu ustanovil deset koncilových komisí, Sekretariát na podporu jednoty křesťanů a Ústřední komisy. Tohoto koncilu se poprvé mohli účastnit zástupci pravoslavných a protestantských církví a všech křesťanských společností jako delegovaní pozorovatelé. Nemohli se přihlásit o slovo ani hlasovat. Do jejich rukou byly vloženy všechny písemnosti a podklady, které jinak byly svěřeny jen otcům koncilu, kteří byli zavázáni přísahou o katolickém tajemství. Před zahájením koncilu podnikl Jan XXIII. pouť do Loreta a Assisi, aby se zde pomodlil za zdar koncilu. Byla to první papežská cesta po ztrátě církevního státu roku 1870.

Od počátku roku 1963 se papežův zdravotní stav nezadržitelně zhoršoval. Zemřel 3.června 1963. Zprávu o smrti žádného papeže nepřijala veřejnost s takovým smutkem. Vlajka OSN visela na půl žerdi, významné osobnosti světových náboženství vydávali prohlášení, italské odbory zastavily v hodině papežova pohřbu na deset minut práci na znamení smutku. Jan XXIII. byl pohřben ve Vatikánských kryptách nedaleko hrobky Pia XII. Na jeho náhrobku (dílo Emilia Greca) je vyobrazen spolu s biskupy, což má pravděpodobně symbolizovat kolegiální duchovních pastýřů, proklamovanou II. Vatikánským koncilem. Po smrti Jana XXIII. usedl na papežský stolec Giovanni Montini jako Pavel IV.

Průběh koncilu

Zasedání ozřejmilo, že uvnitř církve existují dvě proti sobě bojující hnutí – **integristé** a **novátoři**. Novátoři čili progresisté, jak je také nazývali, byli stoupenci změn, reforem a novot v církvi. Průběh koncilové diskuse ukázal, že integristé jsou v menšině.

Jak došlo k tomu, že liberálové ovládli koncil?

Díky podpoře Jana XXIII. a Pavla VI. mohli liberálové a novátoři prosadit do koncilových textů mnoho svých názorů, dokonce daleko víc, než se z počátku zdálo být možné. Pečlivě připravená schémata koncilových jednání, vypracovaná zvláštní komisí, schémata odpovídající katolické víře, která měla být koncilem prodiskutována a schválena, byla hned v první fázi jednání odmítnuta a nahrazena liberálněji pojatými schématy.

Na koncilu byla skupina asi 250 až 270 biskupů rozhodnutých hájit církevní tradici. Proti této skupině stála skupina liberálních kardinálů a biskupů, kteří se spojili do skvěle organizované tak zvané Rýnské aliance. Rýnskou se nazývala proto, že jejími vůdci byli vesměs biskupové z povodí Rýna. Tato skupina zaplavovala koncil denně tiskovinami, v nichž se koncilním otcům-biskupům radilo, jak mají volit. Většina biskupů byla nerozhodná a připravená následovat i konservativce. Když však viděli, že vůdcové Rýnské aliance jsou osobními přáteli papeže, že někteří z nich, totiž kardinálové **Döpfner**, **Suanens** a **Lercaro**, byli dokonce ustanoveni koncilovými moderátory, následovali nakonec je.

Radost z toho, že se na koncilu podařilo uskutečnit sen menšiny, vyjádřil i progresivistický teolog **Hans Küng**, když řekl: "Nikdo z těch, kdo se zúčastnil tohoto koncilu, se nevrátí domů názorově nezměněný. Já sám bych nikdy neočekával, že biskupové zaujmou tolik odvážných a jednoznačných postojů."

Pravé smýšlení Künga se v celé šíři ukázalo později, když kromě neomylnosti papeže a božství Ježíše Krista popřel i většinu křesťanských dogmat, takže mu aprobace k vyučování musela být odebrána i pokoncilovým Římem.

Jednou se také stalo, že prefekt Svatého officia překročil ve své starosti o uchování církevní tradice jemu vyměřený čas na projev, načež mu byl prostě vypnut mikrofon.

První sněm (podzim 1962)

Cíl: reforma liturgie – nejviditelnější a nejtrvalejší dílo koncilu.

- zavedení národního jazyka při mši namísto latiny
- změna uspořádání v kostelích
 - a) lavice do polooblouku – zaručuje to bližší kontakt s kňazem
 - b) kněz slouží mši čelem k lidu
 - c) změna střihu mešního roucha
 - d) přijímání pod obojí
 - e) povolení přijímat na ruku
 - f) moderní umění v kostelích
 - g) důležitá je spoluúčast laiků na bohoslužbě : čtou z písma, nosí obětní dary, asistují..

Druhý sněm (podzim 1963)

Začal 29.10. 1963 a skončil 4.12. 1963.

Více menších všeobecných témat:

- a) snaha o co nejlepší definici „Co to vlastně je církev?“ + „Jakou roli v ní hrají biskupové“
- b) obnova Církve
- c) ekumenismus – snaha o sblížení s ostatními náboženstvími, dokonce snaha omluvit se některým náboženstvím
- d) snaha o „dialog s moderním světem“

Jedním z nejdůležitějších dokumentů tohoto sněmu byla:

Konstituce o posvátné liturgii

Dekret o sdělovacích prostředcích

Třetí sněm (podzim 1964)

14. 9. 1964 – 21.11. 1964

Přijal konstituce o církvi, dekrety o ekumenismu a východních církvích.

Čtvrtý sněm (podzim 1965)

14. 9. 1965 – 8. 12. 1965

Klidnější než třetí, biskupové nebo „koncilní otcové“ už působí unaveně, hlasují tak, že to působí dojmem „Vpřed za každou cenu“ a často to bylo na úkor kvality. Přijaté další a další dekry

7. prosince – Poslední hlasování o nejproblematictějším dokumentu koncilu:
Pastorální konstituci o církvi v dnešním světě .

8. prosince – slavnostní závěrečná bohoslužba ukončující koncil.

Encyklika Pacem in terris

Jedním z významných koncilových dokumentů je encyklika Pacem in terris – Pokoj na zemi. Prakticky obsahuje nejdůležitější myšlenky koncilu: Církev **uznala hodnoty sekulární společnosti**, jako jsou **svoboda víry a svědomí**. Vyhlásila, že na trvalý mír je potřebná spolupráce všech – katolíků i nekatolíků. Uznala také, že **i v jiných křesťanských církvích**, ne pouze v katolické, **působí Boží Duch**. Zrodilo se ekumenické hnutí, čili snaha sblížovat rozdělené křesťanské proudy dialogem se Židy, muslimy, ateisty.

Bibliografie:

Otto Hermann Pesch, DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL 1962 – 1965, VYŠEHRAD 1996

Různé zdroje na Internetu